

Jóltevéink emléke.*

MEGNYITÓ BESZÉD.

Méltóságos Elnökség, igen tisztelt Tanárikar, mélyen tisztelt Közönség!

A Jóltevéinkről való ünnepélyes megemlékezés Egyházunk és Kollégiumunk legszebb, legbensőségesebb családi ünnepe. Hiszen igaz, hogy a mindennapi élet munkás napjain és pihenő óráiban is hálás kegyelettel szoktunk emlékezni azokra a lelkileg kimagasló férfiakra és nőkre, akik négyszáz esztendőre visszatekintő egyháztörténetünk folyamán akkor és ott jelentek meg, amikor és ahol legnagyobb szükség volt az áldozatos munkára, szellemi és anyagi erő kifejtésre, azonban ilyen ünnepélyes alkalmakkor mindnyájunk lelkét egy szentségesen szép közösségbe fonja egybe a hála és tisztelet érzése s ez az egyesült, erős hálaérzés könnyebben és lelket termékenyítőbben nyit utat magának nagyjaink szellemvilágához. Ahhoz a világhoz, amelyben útmutatást, bátorítást és példájuk követésére indítást nyerünk.

Egy merészen makacs és balga történelmi szemlélet, amely ellen ma a művelt Nyugat katonái s köztük vitéz honvédeink is fegyverrel küzdenek, azt tanítja, hogy szakítani

* A kolozsvári Unitárius Kollégium gimnáziuma 1942. május 10-én délelőtt 11 órakor tartotta a Jóltevők emlékünnepét a következő műsorral: 1. Tebenned bízunk eleitől fogva... Énekli a közönség. 2. Ima: Bodor András tanár-lelkész. 3. Megnyitó beszéd: Gálffy Zsigmond igazgató. 4. Ének: A gimnázium énekkara. 5. Augusztinovics Pál emléke: Benczédi Pál vallástanár. 6. Hubay: Cremona! hegedűs: Gálffy Zsigmond VIII. gimn. tanuló, zongorán kísérte: Schiff János VIII. gimn. tanuló. 7. Péterfy Albert: Emlékezés jóltevéinkre. Szavalta: Albert Zsigmond VIII. gimn. tanuló. 8. Emlékbeszéd az ifjúság részéről: Major István VIII. gimn. tanul. 9. Ének: Ifjúsági negőskar. 10. Magyar hiszek-egy. 11. Bezáró beszéd: Józan Miklós püspök. 12. Himnusz.

kell a multtal s a jelenben dolgozva, csak a jövőre kell irányítani a tekintetet. Fundamentum nélkül homokra épít ez a fel fogás s építményét a történelem zivatara úgy elsepri, hogy nyom sem marad utána. Hiszen a fa is szélcsendes, napsugaras időben ég felé tör büszkén ágaival, mintha szilárd állását és életfenntartó táplálékát nem a földnek köszönné. De jó a zivatar s a magasra törő ágak a föld felé hajladoznak, mintegy segítségért könyörögve.

Mi magyarok és unitáriusok a többi történeti egyházzal együtt valljuk és hirdetjük, hogy multunk, annak szellemi és erkölcsi értékei az egyetlen fundamentum, amelyen jelenünk nyugszik, jövőnk épül. — Peregjen hát le lelki szemeink előtt az a film, amelynek hosszát négy évszázad méri. Vonultassuk el magunk előtt azoknak a nagy ősöknek alakjait, akiknek életcélja áttörte a hozzátartozók boldogítása szűk feladatának korlátait s az egyházi, iskolai munkaközösségbe kapcsolódva, anyagi vagy lelki építőanyaggal járultak hozzá jelenünk épületének felemeléséhez és megtartásához.

Aztán a lelkünkön átfutó képsorozat szemlélése közben álljunk meg kissé hosszabb időre egy kissolymosi sírhant mellett. Ujítsuk fel a hála és tisztelet érzésével emlékét annak a nagy Jóltevőnek, aki minden időre példát mutatott, hogy miképpen kell visszafizetni az Egyháznak és iskolának azt a sok jót, melyet annak idején tőlük nyertünk.

Ti évenként — kedves tanuló ifjak — fel szoktátok keresni az őszi napokban a házsongárdi temetőben nagyjaink, Jóltevőink sírhantjait és hűségesen gondozzátok azokat. Ez szép és kegyeletes munka. Ez a ténykedések azonban csak akkor válik gyümölcsöző élménnyé, ha lelketeket kitárva, szívetek zárjátok s egész életeteken át magatokkal hordozzátok azoknak a nagy magyar és unitárius embereknek emlékezetét, szellemüknek egy-egy sugárkévését, akik megalapozói, építői és haláluk után is tartó oszlopoi Egyházunknak és intézetünknek.

Szeretettel és tisztelettel üdvözlöm az ünnepélyünkön megjelent közönséget. Kérem, legyenek utitársaink a kegyelet és hála ösvényén, hogy innen eltávozva, a nagy ősök áldozatos, munkás, építő szelleme vezesse lépteinket kint is az élet sokfelé ágazó országútján.

Gálffy Zsigmond.

AUGUSZTINOVICS PÁL.

A kissolymosi temetőben van egy közel három öl magas, keleti oldalán családi címerrel ellátott hatalmas sírkő, melyen a következőket olvashatjuk: Kissolymosi *Augusztinovic Pál*, királyi főkormányi tanácsos, főszámvevői hivatali elnök és az erdélyi unitárius status főkurátora s ifjai nevelésének örök hálát érdemlő alapítója emléke. Meghalt 1837-ben október 6-án, fáradhatatlan munkás életének 74-ik esztendejében. Alul pedig a cserkoszorús díszítéssel ellátott talpazaton a következő felirat van: Béke e kő alatt nyugvó becses poraira.

Messzibb vagyunk annál, hogy e nagyszerű emlékoszlophoz kimehessünk és nagy jóltevőnk emlékének ott hódolhassunk. Lelkünk vágya azonban oly nagy, hogy e pillanatban nemcsak a kissolymosi temetőhöz visz el gondolatunk, hanem felidézzi az ott nyugvó nagy alapító példás nemes életét, hogy meggazdagodjunk a nagy tanulságoktól s hitet, reményt nyerjünk életünk ezutáni küzdelmére.

Amint az idézett adatból látható, Augusztinovic Pál halálának 1937-ben volt századik évfordulója. Akkor nem emlékezhattünk meg ünnepély keretében az ő nagyszerű életéről és munkásságáról, csak lapjaink elevenítették fel röviden az ő életét és egyházmentő munkásságát. Domborműképe itt van nagyjaink közt a díszteremben, bizonyosságául annak, hogy a halál nem a feledés, hanem az örökélet kezdetét jelenti nagy jóltevőnk számára.

A jóltevők emlékünnepének sorában 1868. június hó 11-én Buzogány Áron akkori jeles tanár terjedelmes tanulmányban emlékezett meg Augusztinovic Pálról,¹ kimutatva különösen a tanulmány első részében a lengyel unitáriusok küzdelmeit és szenvedéseit s a kiüldözött lengyeleknek az unitárius egyházban való értékes munkásságát. Bizonyára találhattunk volna még más nemes jóltevőt is egyházunk történetében, de úgy hisszük, hogy *Augusztinovic Pál* emlékének tartozunk azzal, hogy *éppen most*, a nagy magyar sorsfordulat idején *róla* emlékezzünk meg. Hadd lássuk ki volt ő, milyen életküzdelmet vívott meg, milyen hagyatékkal ajándékozta meg az unitá-

¹ Ker. Magvető. IV. kötet. 11—36. l.